

Recepty wystawiane przez pielęgniarki i położne – opracowanie.

Zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 22 lipca 2014 r. o zmianie ustawy o zawodach pielęgniarki i położnej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1136), z dniem 1 stycznia 2016 roku, pielęgniarki i położne mogą wystawiać recepty na leki zawierające określone substancje czynne oraz na środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego, oraz zlecenia na określone wyroby medyczne.

Znowelizowana ustawa wyróżnia **DWIE** grupy osób uprawnionych (zgodnie z art. 15a ustawy z dnia 11 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej):

1. **Grupa Pierwsza** – są to pielęgniarki i położne **posiadające dyplom ukończenia studiów drugiego stopnia na kierunku pielęgniarstwo lub położnictwo (tytuł magisterski)** oraz pielęgniarka i położna posiadające tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa – jeżeli ukończyły kurs specjalistyczny w tym zakresie (tj. preskrypcji i ordynacji).

Pielęgniarki i położne z tej grupy mają prawo **SAMODZIELNIE ordynować leki zawierające określone substancje czynne (tabele na końcu opracowania)**, z wyłączeniem leków zawierających substancje bardzo silnie działające, środki odurzające i substancje psychotropowe, oraz **środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego**, w tym wystawiać na nie recepty a **także ordynować określone wyroby medyczne**, w tym wystawiać na nie zlecenia albo recepty.

Należy w tym miejscu nadmienić, że ustawodawca wyraźnie określił grupę leków i wyrobów medycznych, które mogą być samodzielnie ordynowane przez pielęgniarki i położne. Cała lista znajduje się poniżej.

Pielęgniarki z tej grupy mają także prawo wypisywania recept umożliwiających pacjentowi **KONTYNUACJĘ** leczenia pierwotnie zleconego przez lekarza, w zakresie **leków, wyrobów medycznych oraz środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego**.

2. **Grupa Druga** – są to pielęgniarki i **położne posiadające dyplom ukończenia studiów co najmniej pierwszego stopnia na kierunku pielęgniarstwo lub położnictwo (licencjat)** - jeżeli ukończyły kurs specjalistyczny w tym zakresie.

Pielęgniarki i położne z tej grupy mają prawo wystawiać recepty na **leki**, z wyłączeniem leków zawierających substancje bardzo silnie działające, środki odurzające i substancje psychotropowe, **oraz środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego** niezbędne do **KONTYNUACJI** leczenia. **Nie mogą one samodzielnie ordynować leków.**

Obie grupy pielęgniarek mają również uprawnienia do wystawiania recept osobom, o których mowa w art. 43–46 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, na zasadach określonych w tej ustawie oraz w ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (Dz. U. Nr 122, poz. 696, z późn. zm.8)), zwanej dalej „ustawą o refundacji”.

Oznacza to, że zarówno w ramach samodzielnej ordynacji jak i kontynuacji mogą one wystawiać recepty dla osób posiadających **uprawnienia ZK (ZHDK i ZDP), PO, IW, IB, CN, DN, IN, AZ, BW, WP w sposób analogiczny jak przy receptach lekarskich.**

Jak już wspomniano powyżej, pielęgniarki i położne z obu grup **NIE MOGĄ** wypisywać recept na:

- **leki zawierające substancje bardzo silnie działające (wykaz A)**

- **leki odurzające i psychotropowe (I-N, II-N, III-N, II-P, III-P, IV-P)**

a ponadto

- **leki recepturowe** – nie określono tego wprost, jednakże § 12 mówi wyraźnie, że „Na jednej receptce można przepisać do pięciu leków gotowych lub środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego lub wyrobów medycznych.

- **leki sprowadzane w ramach importu docelowego**

Inne ograniczenia to:

- **brak możliwości samodzielnej ordynacji środków antykoncepcyjnych**, jednakże pielęgniarka i położna może wypisać w ramach **KONTYNUACJI** zlecenia lekarskiego ilość środka antykoncepcyjnego przeznaczoną do **60-dniowego stosowania** (Art. 96a, ustęp 4 Ustawy o zmianie ustawy o systemie informacji w ochronie zdrowia oraz niektórych innych ustaw Dz.U. 2015 poz. 1991)

- grupa pierwsza pielęgniarek i położnych (mająca możliwość samodzielnej ordynacji) **może ordynować wyroby medyczne** określone w wykazie i **TYLKO** ta grupa może wypisywać **WYROBY MEDYCZNE** w ramach **KONTYNUACJI** leczenia, zgodnie z Art.15b ust. 2 ustawy o zawodach pielęgniarki i położnej - „*Pielęgniarka i położna, o których mowa w art. 15a ust. 1, mogą, bez dokonania osobistego badania pacjenta, wystawić receptę niezbędną do kontynuacji leczenia oraz receptę albo zlecenie na zaopatrzenie w wyroby medyczne jako kontynuację zaopatrzenia w wyroby medyczne, jeżeli jest to uzasadnione stanem zdrowia pacjenta odzwierciedlonym w dokumentacji medycznej*”.

Pielęgniarki i położne uzyskały także możliwość zamieszczania na receptach adnotacji **CITO** analogicznie jak lekarze oraz oznaczenia **NZ (nie zamieniać)**. Ponad to, mają możliwość wystawiania recept dla siebie oraz członków rodziny, mają więc obowiązek wpisywać odpowiednie oznaczenia „**pro auctore**” albo „**pro familiae**”

Kolejną dość istotną zmianą jest umożliwienie pielęgniarkom wypisywania recept (w ramach samodzielnej ordynacji lub kontynuacji) na preparaty do nebulizacji, które będzie można dzielić w aptece z refundacją (w odróżnieniu od lekarzy). Mówi o tym § 19 Rozporządzenia w sprawie recept wystawianych przez pielęgniarki i położne.

Istotne różnice w porównaniu z receptami lekarskimi:

1) Numeracja recept:

Pielęgniarki	Lekarze
<p>Numer recepty jest zbudowany z 22 cyfr, z których:</p> <ol style="list-style-type: none">dwie pierwsze cyfry stanowią oznaczenie wersji wzoru recepty 03 – dla druków recept posiadających unikalne numery identyfikujące recepty przydzielone przez oddział wojewódzki Funduszu;cyfry trzecia i czwarta stanowią identyfikator właściwego oddziału wojewódzkiego Funduszucyfra dwudziesta pierwsza przyjmuje wartość:<ol style="list-style-type: none">„5” – dla recept na leki posiadające kategorię dostępności „Rp”, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego i wyroby medyczne podlegające refundacji, ordynowane samodzielnie przez pielęgniarki i położne,„6” – dla recept na leki posiadające kategorię dostępności „Rp”, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego i wyroby medyczne podlegające refundacji, ordynowane przez pielęgniarki i położne w ramach realizacji zleceń lekarskich (kontynuacja);	<p>Numer recepty jest zbudowany z 22 cyfr, z których:</p> <ol style="list-style-type: none">dwie pierwsze cyfry stanowią oznaczenie wersji wzoru recepty:<ol style="list-style-type: none">02 - dla druków recept posiadających unikalne numery identyfikujące recepty przydzielone przez oddział wojewódzki Funduszu,07 - dla druków recept posiadających unikalne numery identyfikujące recepty wydane przez Wojewódzkiego Inspektora Farmaceutycznego;cyfry trzecia i czwarta stanowią identyfikator właściwego oddziału wojewódzkiego Funduszucyfra dwudziesta pierwsza przyjmuje wartość:<ol style="list-style-type: none">„8” - dla recept na leki posiadające kategorię dostępności "Rp", środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego i wyroby medyczne podlegające refundacji,„9” - dla recept na leki posiadające kategorię dostępności "Rpw";

2) Ilość leku na receptie oraz ilość recept z „datą realizacji od”:

Pielęgniarki	Lekarze
<ol style="list-style-type: none">ilość produktu leczniczego, środka spożywczego specjalnego przeznaczenia żywieniowego, lub wyrobu medycznego niezbędną pacjentowi do 120-dniowego okresu stosowania wyliczonego na podstawie określonego na receptie sposobu dawkowania;ilość produktu leczniczego antykoncepcyjnego przeznaczoną do 60-dniowego stosowania – wyłącznie w ramach kontynuacji zlecenia lekarskiego.bez podawania na receptie sposobu dawkowania:<ol style="list-style-type: none">ilość leku, środka spożywczego specjalnego przeznaczenia żywieniowego lub wyrobu medycznego odpowiadającą dwóm najmniejszym opakowaniom:<ul style="list-style-type: none">tego leku, środka spożywczego specjalnego przeznaczenia żywieniowego lub wyrobu medycznego określonych w wykazie refundowanych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych – w przypadku recept na refundowane leki, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego lub wyroby medyczne, wymienione w tym wykazie,tego leku dla leku dopuszczonego do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – w przypadku recept na leki niepodlegające refundacji wystawionych dla pacjentów posiadających uprawnienie100 sztuk strzykawek do insuliny wraz z igłami,100 sztuk pasków diagnostycznych;	<ol style="list-style-type: none">podając na receptie sposób dawkowania - ilość leku, środka spożywczego specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyrobu medycznego niezbędną pacjentowi do maksymalnie 120-dniowego okresu stosowania wyliczonego na podstawie określonego na receptie sposobu dawkowania.ilość środka antykoncepcyjnego niezbędną do 6-miesięcznego stosowaniabez podawania na receptie sposobu dawkowania,<ol style="list-style-type: none">ilość leku, środka spożywczego specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyrobu medycznego odpowiadającą dwóm najmniejszym opakowaniom:<ul style="list-style-type: none">tego leku, środka spożywczego specjalnego przeznaczenia żywieniowego lub wyrobu medycznego określonych w wykazie refundowanych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych – w przypadku recept na refundowane leki, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego lub wyroby medyczne, wymienione w tym wykazie,tego leku dla leku dopuszczonego do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – w przypadku recept na leki niepodlegające refundacji wystawionych dla pacjentów posiadających uprawnienie100 sztuk strzykawek do insuliny wraz z igłami,100 sztuk pasków diagnostycznych;

<p>Możliwość WYPISANIA: - do 4 recept na następujące po sobie okresy stosowania nieprzekraczające łącznie 120 dni stosowania.</p>	<p>Możliwość WYPISANIA: 1) do 12 recept na następujące po sobie okresy stosowania nieprzekraczające łącznie 360 dni stosowania, z zastrzeżeniem, że na jednej receptce nie można przepisać leku, środka spożywczego specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyrobu medycznego na więcej niż 120 dni stosowania; 2) w przypadku recept na środki antykoncepcyjne - do 6 recept na następujące po sobie okresy stosowania nieprzekraczające łącznie 6-miesięcznego stosowania;</p>
---	--

3) Dzielenie leków – dodano postaci do nebulizacji:

Pielęgniarki	Lekarze
<p>§ 19. „Jeżeli nie przyczyni się to do zmiany gwarantowanej przez producenta jakości leku, a pacjent otrzyma lek oznakowany datą ważności i numerem serii w opakowaniu własnym apteki, osoba wydająca antybiotyk do stosowania wewnętrznego, lek przepisany w postaciach parenteralnych lub nebulizacji, dzieli ilość leku zawartą w opakowaniu, do ilości maksymalnie zbliżonej do ilości określonej na receptce, jednak nie większej niż ilość określona przez osobę wystawiającą receptę; dzieleniu nie podlegają opakowania bezpośrednie.</p>	<p>§ 19. Jeżeli nie przyczyni się to do zmiany gwarantowanej przez producenta jakości leku, a pacjent otrzyma lek oznakowany datą ważności i numerem serii w opakowaniu własnym apteki, osoba wydająca antybiotyk do stosowania wewnętrznego, lek posiadający kategorię dostępności "Rpw" lub leki zawierające substancje psychotropowe z grup III-P i IV-P oraz leki zawierających środki odurzające z grupy II-N określone w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii, dzieli ilość leku zawartą w opakowaniu, do ilości maksymalnie zbliżonej do ilości określonej na receptce, jednak nie większej niż ilość określona przez osobę wystawiającą receptę; dzieleniu nie podlegają opakowania bezpośrednie.</p>

Jak już wspomniano, pielęgniarki i położne z tzw. grupy **PIERWSZEJ** (z tytułem magistra), mają możliwość samodzielnej ordynacji preparatów leczniczych, wyrobów medycznych i środków specjalnego przeznaczenia żywieniowego określonych w **Rozporządzeniu z dnia 20 października 2015 r.** w sprawie wykazu substancji czynnych zawartych w lekach, wykazu środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wykazu wyrobów medycznych i wykazu badań diagnostycznych. **Dz.U. 2015 poz. 1739**. Pełną listę zamieszczono poniżej.

WYKAZ SUBSTANCJI CZYNNYCH ZAWARTYCH W LEKACH, KTÓRE MOGĄ BYĆ ORDYNOWANE PRZEZ PIEŁĘGNIARKI I POŁOŻNE, O KTÓRYCH MOWA W ART. 15A UST. 1 USTAWY Z DNIA 15 LIPCA 2011 R. O ZAWODACH PIEŁĘGNIARKI I POŁOŻNEJ, ORAZ NA KTÓRE PIEŁĘGNIARKI I POŁOŻNE MAJĄ PRAWO WYSTAWIAĆ RECEPTY*

Lp.	Grupa leków	Substancje czynne	Postać i droga podania
1	2	3	4
1		1. Ondansetronum	wszystkie dostępne postacie
	leki przeciwwymiotne	2. Aprepitantum	wszystkie dostępne postacie
		3. Thiethylperazinum	wszystkie dostępne postacie

2	leki przeciwważne do stosowania miejscowego	1. Nystatinum	postacie do podawania na skórę i błony śluzowe
		2. Metronidazolom	postacie na skórę i błony śluzowe
3	ginekologiczne leki przeciwważne	1. Nystatinum	postacie do podawania dopochwowego
		2. Natamycinom	postacie do podawania dopochwowego
		3. Clotrimazolom	postacie do podawania dopochwowego
		4. Metronidazolom	postacie do podawania dopochwowego
4	leki stosowane w niedokrwistości	Acidum Folicum	postacie do podawania doustnego
5	leki przeciwważne stosowane w chorobach gardła	Phenoxymethylpenicillinom	postacie do podawania doustnego
6	leki przeciwważne stosowane w chorobach ucha i zatok	Amoxicillinom	postacie do podawania doustnego
7	leki przeciwważne stosowane w chorobach dróg moczowych	Trimethoprim	postacie do podawania doustnego
8	leki przeciwważne stosowane w chorobach przyzębia i tkanki okostnej	Doxycyclinom	postacie do podawania doustnego
9	leki przeciwważne stosowane w chorobach skóry	Oxytetracyclinom + Hydrocortisoni Acetas	postacie do podawania doustnego
10	środki znieczulające działające miejscowo	1. Lidocainom	postacie podawane na skórę i błony śluzowe
		2. Lidocainom	roztwór do wstrzykiwań**
		3. Lidocainom + Prilocainom	postacie do podawania na skórę i błony śluzowe
11	leki przeciwbólowe	1. Tramadolom	postacie do podawania doustnego i doodbytniczego
		2. Tramadolom + Paracetamolom	
12	anksjolityki	Hydroxyzinom	postacie do podawania doustnego

13	leki przeciwpasożytnicze	1. Mebendazolum	postacie do podawania doustnego
		2. Pyrantelum	postacie do podawania doustnego
		3. Crotamitonum	postacie do podawania na skórę
14	leki rozszerzające oskrzela	1. Salbutamolum	postacie do podawania wziewnego
		2. Ipratropii Bromidum	postacie do podawania wziewnego
15	witaminy	Cholecalciferolum	postacie do podawania doustnego
16	płyny infuzyjne	1. sól fizjologiczna	dożylnie we wlewie kroplowym
		2. glukoza 5%	dożylnie we wlewie kroplowym
		3. płyn Ringera	dożylnie we wlewie kroplowym
		4. płyn wieloelektrolitowy (PWE)	dożylnie we wlewie kroplowym

* Przy ordynacji leków pielęgniarki i położne powinny korzystać z Wykazu produktów leczniczych dopuszczonych do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, stanowiącego załącznik do aktualnie obowiązującego obwieszczenia Prezesa Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych w sprawie ogłoszenia Urzędowego Wykazu Produktów Leczniczych Dopuszczonych do Obrotu na terytorium Rzeczypospolitej, a w przypadku wystawienia recepty na lek refundowany - z aktualnie obowiązującego tekstu obwieszczenia Ministra Zdrowia w sprawie wykazu refundowanych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych.

** Dotyczy położnych.

WYKAZ ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH SPECJALNEGO PRZEZNACZENIA ŻYWIENIOWEGO, KTÓRE MOGĄ BYĆ ORDYNOWANE PRZEZ PIEŁĘGNIARKI I POŁOŻNE, O KTÓRYCH MOWA W ART. 15A UST. 1 USTAWY Z DNIA 15 LIPCA 2011 R. O ZAWODACH PIEŁĘGNIARKI I POŁOŻNEJ, ORAZ NA KTÓRE PIEŁĘGNIARKI I POŁOŻNE MAJĄ PRAWO WYSTAWIAĆ RECEPTY*

Lp.	Nazwa rodzajowa
1	Dieta eliminacyjna mlekozastępcza - Hydrolizaty białek mleka

* Przy ordynacji środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego pielęgniarki i położne powinny korzystać z aktualnie obowiązującego tekstu obwieszczenia Ministra Zdrowia w sprawie wykazu refundowanych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych.

WYKAZ WYROBÓW MEDYCZNYCH, NA KTÓRE PIEŁĘGNIARKI I POŁOŻNE, O KTÓRYCH MOWA
W ART. 15A UST. 1 USTAWY Z DNIA 15 LIPCA 2011 R. O ZAWODACH PIEŁĘGNIARKI I POŁOŻNEJ,
MAJĄ PRAWO WYSTAWIAĆ RECEPTY I ZLECENIA*

Lp.	Nazwa wyrobu medycznego
1	Zestawy infuzyjne do osobistej pompy insulinowej 10 sztuk (obejmujące wkłucie, łącznik i dren)
2	Cewniki jednorazowe do odsysania górnych dróg oddechowych
3	Cewniki zewnętrzne
4	Cewniki urologiczne
5	Cewniki jednorazowe urologiczne lub w równowartości ich kosztu jednorazowe hydrofilowe cewniki urologiczne
6	Worki do zbiórki moczu z odpływem
7	Worki do zbiórki moczu w przypadku nefrostomii lub w równowartości ich nabycia inny sprzęt urologiczny (np. cewniki urologiczne, paski mocujące itp.)
8	Worki stomijne samoprzylepne jednorazowego użycia w systemie jednoczęściowym lub w równowartości ich kosztu worki i płytki w systemie dwuczęściowym lub inny sprzęt stomijny: zestawy irygacyjne, nocne zbiorniki na mocz, pasty, pudry oraz paski, półpierścienie, pierścienie o właściwościach uszczelniających lub gojących, produkty do usuwania sprzętu stomijnego lub do ochrony skóry wokół stomii
9	Środki absorpcyjne (pieluchomajtki, pieluchy anatomiczne, majtki chłonne, podkłady, wkłady anatomiczne)
10	Pończocha kikutowa - po pełnej amputacji lub w przypadku wrodzonego braku w obrębie stopy
11	Pończocha kikutowa - po amputacji lub w przypadku wrodzonego braku w obrębie podudzia
12	Pończocha kikutowa - po amputacji lub w przypadku wrodzonego braku w obrębie uda
13	Majteczki po wyluszczeniu lub w przypadku wrodzonego braku w stawie biodrowym
14	Peruka
15	Pończocha kikutowa po amputacji lub w przypadku wrodzonego braku w obrębie przedramienia
16	Pończocha kikutowa po amputacji lub w przypadku wrodzonego braku w obrębie ramienia
17	Pończocha kikutowa po pełnej amputacji lub w przypadku wrodzonego braku kończyny górnej
18	Poduszka przeciwoleżynowa pneumatyczna
19	Materac przeciwoleżynowy (z wyłączeniem materacy piankowych)
20	Kula łokciowa ze stopniową regulacją
21	Kula łokciowa z podparciem na przedramieniu
22	Kula pachowa
23	Trójnóg albo czwóróg
24	Laska dla niewidomych (biała)

25	Balkonik albo podpórka ułatwiająca chodzenie
26	Opatrunki (emplastrii)
27	Paski diagnostyczne do oznaczania glukozy we krwi

* Przy wystawianiu zleceń i recept na wyroby medyczne pielęgniarki i położne powinny korzystać z rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 6 grudnia 2013 r. w sprawie wykazu wyrobów medycznych wydawanych na zlecenie oraz z aktualnie obowiązującego tekstu obwieszczenia Ministra Zdrowia w sprawie wykazu refundowanych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych.

Opracowano na podstawie:

1. **Rozporządzenie** Ministra Zdrowia z dnia 28 października 2015 r. w sprawie recept wystawianych przez pielęgniarki i położne (Dz. U. 2015 poz. 1971)
2. **Rozporządzenie** Ministra Zdrowia z dnia 8 marca 2012 r. w sprawie recept lekarskich (Dz. U. z 2014 r. poz. 319; zm.: Dz. U. z 2014 r. poz. 1239.)
3. **Rozporządzenie** Ministra Zdrowia z dnia 20 października 2015 r. w sprawie wykazu substancji czynnych zawartych w lekach, wykazu środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wykazu wyrobów medycznych i wykazu badań diagnostycznych. (Dz.U. 2015 poz. 1739)
4. **Ustawa** z dnia 9 października 2015 r. o zmianie ustawy o systemie informacji w ochronie zdrowia oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2015 poz. 1991)
5. **Ustawa** z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. z 2014 r. poz. 1435, 1491, 1877, z 2015 r. poz. 978, 1640.)
6. **Ustawa** z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. 2004 Nr 210 poz. 2135 ze zmianami)

Z poważaniem
mgr farm. Kamil Furtak
Komisja Legislacyjna DIA